



# فناوری‌های دیجیتال: مفید یا مخرب؟

اشاره

آیا فناوری‌های دیجیتال نوین دانش‌آموزان را تنبل بار می‌آورند؟ آیا آن‌ها در حال تبدیل شدن به موجوداتی صرفاً مصرف‌کننده هستند که از مغزشان استفاده نمی‌کنند و تمام اطلاعات را به صورت آماده دریافت می‌کنند؟ این‌ها سؤالاتی هستند که در سال‌های اخیر فکر پژوهشگران عرصه آموزش را به خود مشغول داشته‌اند. آیا به راستی چنین است؟ در این مقاله به تأثیرات استفاده از فناوری‌های دیجیتال پرداخته شده است.

کلیدواژه‌ها: فناوری الکترونیکی، تکنولوژی آموزشی، استفاده از فناوری، فناوری دیجیتال

سرگرم شدن به تکنولوژی‌های دیجیتال هستند. اما آیا همه این‌ها از سبک زندگی دیجیتال ناشی می‌شوند؟ آیا تکنولوژی مقصر همه این مسائل، مشکلات و عوارض است؟ لزوماً خیر. واقعیت این است که ملزومات آموزشی ما نسبت به دهه‌های گذشته با تغییراتی شگرف روبه‌رو شده‌اند. امروزه نیازی نیست نقشه یک شهر را با جزئیات آن به خاطر بسپاریم. تلفن‌های همراه جدید به گونه‌ای طراحی می‌شوند که نقش حافظه کمکی مغز را ایفا کنند تا به زبان عامیانه باری از دوش آن بردارند. شاید هم در آینده‌ای نه چندان دور وظیفه همه کارهای فردا را بر عهده گیرند. آری! همه چیز در دنیا در حال خودکار شدن است. با این رویه، ظرف ۲۰ سال آینده شاید کمتر نیازی به یادگیری باشد، زیرا احتمال آن می‌رود که بتوان مغز را به‌طور مستقیم به ابر سرویس متصل نمود و داده‌ها را به آن منتقل کرد. البته وحشت نکنید، این هنوز در حد یک نظریه است. با این وصف، نگرانی‌های موجود درباره ناتوانی‌های ناشی از تأثیرات مخرب اینترنت و تکنولوژی‌های مدرن

واقعیت این است که تمام تکنولوژی‌های توسعه یافته در ۲۰ سال اخیر که برای راحت شدن زندگی را در ما کاهش داده‌اند. این موضوعی است که به نظام آموزشی نیز سرایت کرده است. بیشتر دانش‌آموزان امروزی به سختی می‌توانند اسامی و شماره‌ها را به خاطر بسپارند. ساعت بدن آنان آسیب دیده و هیپوکامپ (مرکز یادگیری مغز) که وظیفه جهت‌یابی را برعهده دارد، دیگر قدرت سابق را ندارد. نمونه‌های مشابه بسیاری در اطراف شما وجود دارند که به احتمال قوی حتی به آن‌ها فکر هم نکرده‌اید. به لطف حواس‌پرتی‌های حاصل از کار با گوشی، تبلت یا لپ‌تاپ‌ها، احتمالاً بیشتر اوقات دانش‌آموزان حتی فراموش می‌کنند چه چیزی را فراموش کرده‌اند! این مشکلی است که حتی والدین و معلمان نیز به آن دچار شده‌اند. شاید شما هم ترجیح می‌دهید به‌جای خواندن این سطور ورق بزنید و به پایان مقاله بروید و به نتیجه آن برسید. احساس‌های فراموشی، خستگی و کم‌طاقتی، همه عوارض زندگی امروزی و ناشی از

یکی از دلایل  
پرداختن نظام‌های  
آموزشی پیشرفته  
به کتاب، گج و  
تخته و دوری  
از فناوری‌های  
دیجیتال،  
ترس از کاهش  
تمرکز، تفکر و  
حتی یادگیری  
دانش آموزان است

برقراری ارتباط آن‌ها با دیگران را به چالش می‌کشد. علاوه بر این، توانایی‌شان برای تفکر انتزاعی را نیز می‌کاهد.

با وجود تمام این نظرات، هنوز مدرک محکمی برای اثبات این ادعا وجود ندارد.

نتایج به‌دست آمده از آزمایشات محدود صورت گرفته، با پژوهش‌های جامع علمی فاصله بسیاری دارند، لذا نمی‌توان با تکیه بر آن‌ها در مورد تأثیر تکنولوژی بر تغییر رفتار مغز دانش‌آموزان ابراز نظر کرد، به خصوص اینکه جامعه‌های آماری مورد آزمایش نماینده تمام گروه‌های جامعه نیستند.

البته پژوهش‌های دیگری در حال انجام هستند که نتایج آن‌ها می‌تواند کمک شایانی در یافتن پاسخ این سؤالات باشد.

پژوهشی باعنوان مطالعه در زمینه شناخت نوجوانان و تلفن‌های همراه، تلاشی دیگر برای یافتن جوابی روشن‌تر به این سؤال است که «آیا استفاده از موبایل تأثیری بر رفتارشناختی کودکان دارد یا خیر؟» آیا تلفن‌های همراه به یادگیری زبان و دامنه توجه و حافظه دانش‌آموزان آسیب می‌زند؟

این پژوهش بزرگ‌ترین پژوهش میدانی با جامعه آماری ۲۵۰۰ دانش‌آموز انگلیسی است.

### نتیجه‌گیری

فناوری‌های دیجیتال بیش از پیش مورد توجه و استفاده قرار گرفته‌اند. می‌توان گفت به بهبود آموزش و یادگیری کمک کرده‌اند. نگارنده با بررسی نظرات و نتایج تحقیقات بر این عقیده است که تکنولوژی باعث کندذهن شدن دانش‌آموزان نمی‌شود. همین که برای رسیدن به پاسخی درست چنین سؤالی را مطرح کرده‌ایم، نشانه هوشمندی ماست و این هوشمندی را مرهون تکنولوژی‌های مدرن هستیم. اینکه امروز می‌دانیم برای یافتن برنامه‌ای متناسب باید دنبال چه اطلاعاتی بگردیم، نشان دهنده سطح بالای درگیری ذهن ما با دنیاست، نه کند شدن آن. ما نگران کم‌توجهی و بیخوابی فرزندان خود می‌شویم، اما هیچ‌وقت به دنبال دلیل آن نمی‌گردیم و فوراً تکنولوژی را مسبب آن قلمداد می‌کنیم. در حالی که مهم‌ترین نگرانی ما باید این باشد که نگاهمان به تکنولوژی چگونه نگاهی است؟ این نگرانی که تکنولوژی برای ما چه مفهومی دارد؟! و اینکه استفاده از تکنولوژی در چه جهاتی می‌تواند انسانیت، رفتار و بدن ما را به خطر بیندازد؟!

در دانش‌آموزان، واقعیتی انکارناپذیر است که روز به روز در حال افزایش است.

مطالعه جدید کسپراسکای نشان می‌دهد، بیش از ۹۰ درصد از نمونه‌های آماری مورد بررسی از فراموشی دیجیتال رنج می‌برند. ۷۰ درصد این افراد حتی شماره تلفن فرزندان‌شان را حفظ نیستند و ۴۹ درصد از آن‌ها حتی شماره تلفن همسر یا والدین خود را به‌خاطر نمی‌آورند.

سؤال ما این است: آیا اینترنت ذهن دانش‌آموزان را کند می‌کند؟

بررسی ابعاد این موضوع مستلزم صرف زمان و نمونه‌گیری‌های متعدد در طول سال‌هاست. اما سؤال اساسی این است که آیا اینترنت و فناوری‌های دیجیتال در حال آسیب زدن به هوش و توجه دانش‌آموزان هستند؟

این حس ناخوشایندی است که کسی یا چیزی به جای شما فکر کند. ادعا می‌شود، اینترنت حتی شیوه فکر کردن دانش‌آموزان را تغییر داده، تا جایی که می‌توان با صراحت گفت ذهن دانش‌آموز از دست نرفته، اما مدام در حال تغییر کردن است.

**اینترنت در حال کاهش دادن ظرفیت‌های دانش‌آموزان برای تمرکز، تفکر و حتی یادگیری است.** شاید یکی از دلایل پرداختن نظام‌های آموزشی مترقی به کتاب، با وجود دسترسی به تمام تکنولوژی‌های نوین، همین موضوع باشد که ما نسبت به آن بی‌توجهیم.

احتمالاً تجربه کرده‌اید که فرزندان‌تان نمی‌توانند بیش از دو تا سه صفحه کتاب را مطالعه کنند و از لحاظ ذهنی خسته می‌شوند. آیا تا به حال از خود پرسیده‌اید چرا؟

زیرا آن‌ها عادت کرده‌اند تمام مسئولیت‌ها را بر دوش تبلت یا رایانه خود بیندازند. عادت کرده‌اند این ابزارهای مدرن به‌جایشان فکر کنند.

در سال ۲۰۱۰ کتابی با عنوان «shalows» (کم عمق‌ها) منتشر شد که نامزد جایزه پولیتزر شد. در این کتاب، بر ارتباط فعالیت‌های اینترنتی با تغییرات رفتاری مغز تأکید شده است. **بارونس سوزان گرینفیلد**، دانشمند سرشناس انگلیسی نیز نظرات مشابهی ارائه می‌دهد. او در سال ۲۰۰۹ در مقاله‌ای در روزنامه «دیلی میل» می‌نویسد: دنیای دوبعدی مانیتور که این روزها نوجوانان درگیر آن هستند به طور مشخصی رفتار آن‌ها را تغییر می‌دهد. این دنیا از دامنه تمرکز آنان می‌کاهد و توانایی